

SEL KOMMUNE

ÅRSBERETNING 2007

Nasjonalparkriket

1 Innholdsfortegnelse

	Side
• Introduksjon	3
• Administrasjonssjefens kommentar	4
• Ordførerens kommentar - det politiske år	5
• Kommunens fremtidige styringsredskap	7
• Satsningsområdene	7
• Næringsutvikling, arbeidsledighet, levekår	8
• Medarbeidere og organisasjon	
• - 1. Sykefravær og attføring	9
• - 2. Likestilling	10
• - 3. Folketallsutvikling	10
• Økonomi	11
• Hovedtallanalyse	16
• Avviksanalyse	19
• Analyse av Kostra-tallene	20

Introduksjon.

Årsmeldinga for 2007 er utarbeidet på basis av lovens og regnskapsforskriftenes krav og mindre vekt på å gi en total gjennomgang av aktiviteten i foregående år.

Årsmeldinga skal nå gi en lett tilgjengelig tilbakemelding på det økonomiske resultat, samtidig som en omtaler utviklingstrekk gjennom året.

Samtidig vil det bli gitt løpende økonomisk rapportering til formannskapet.

Lovgrunlaget for årsberetningen er kommunelovens § 48 nr.5. ”I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme

kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.”

Administrasjonssjefens kommentarer.

2007 har vært et aktivt år for kommunen. Vi har hatt mange utfordringer både innen drift og investeringer.

Regnskapet for 2007 viser at kommuneøkonomien har gitt rom for økt aktivitet.

Også i 2007 har vi et positivt økonomisk resultat. Dette skyldes både nasjonale forhold, men også kommunens egen innsats. Netto driftsresultat på 2,1 % er innenfor ønsket normtall på 2-3 %.

Et positivt resultat skal likevel ikke dekke over at vi har utfordringer. Mange av virksomhetene har store utfordringer med å gi tilbud til alle som etterspør. Det er også et betydelig press på økte ressurser.

Vi har i 2007 arbeidet mye med ny organisasjonsplan. Det har skapt ro i arbeidet at utgangspunktet ikke har vært innsparing. Vi har i 9 måneder har drift med 2-nivå modell med 25 ansvarliggjorte virksomheter. Det har samtidig vært et lederopplæringsprogram og gjennomført et arbeid på tvers i organisasjonen med verdigrunnlaget for Sel kommune som arbeidsplass.

En har samlet seg om:

Kvalitet
Inkludering
Mot
Entusiasme

Kommunen må arbeide med kompetanseutvikling i egen organisasjon. Kampen om kvalifisert arbeidskraft vil øke, og kommunens evne til å løse sine oppgaver vil bli avgjort av i hvilken grad en lykkes her.

Det er stort press på ansatte i kommunal sektor i vår tid. Mange opplever presset mellom økte behov og trange budsjett. Stadig fokus på økonomi og manglende ressurser samtidig som oppgavene står i kø, gir mange av våre ansatte en stresset hverdag.

Jeg vil derfor sterkt understreke betydningen som lojale og dyktige medarbeidere har for de resultater som foreligger. Det er gjort en stor innsats gjennom året og det fortjener de ansatte stor takk og honnør for.

Administrasjonssjefen vil rette en takk til politikerne for året som har gått. Det er en felles vilje til å utnytte ressursene for å få en best mulig utvikling for kommunen.

Ordførerens kommentarer – Det politiske år.

Året 2007 vil bli stående i historien som et historisk veiskille i vårt syn på naturens tåleevne. Et omfattende forskningsarbeid fra FN's klimapanel gjør at det nå er en allmen erkjennelse av at de siste årenes klimaendringer med stor sannsynlighet skyldes vår bruk av fossilt brennstoff. Uten kraftfulle tiltak vil vi de kommende tiårene oppleve en dramatisk forverring i livs- og levevilkårene for livet på jorda. De store, politiske grepene må tas nasjonalt og ikke minst internasjonalt. Men tiltakene må i stor grad gjennomføres lokalt. I mars tok Sel kommune initiativ til å utarbeide en regional klima- og energiplan. I løpet av 2008 må vi ha planen klar. Målene og tiltakene i planen vil påvirke vår drift og våre investeringer i årene som kommer. Men vi er i gang. La meg nevne to eksempler. I 2007 åpnet Otta Biovarme AS. Sel kommune stod sentralt i vedtakene i AS Eidefoss og i DA-styret for Norddalen som førte fram til realiseringa av anlegget. Uten kjøp av energi til kommunale anlegg ville heller ikke prosjektet latt seg realisere. I Heidal vil det i 2008 starte opp et mindre bioenergianlegg i regi av skogeiere i bygda. Prosjektet kommer etter initiativ og med støtte fra Sel kommune, blant ved at vi blir avtager av energien og ved at vi forbereder våre bygg for vannbåren varme.

Skole var et annet tema som fikk mye oppmerksomhet i 2007. Internasjonale

undersøkelser viser at norsk elever, og dermed også elevene i skolene i Sel, scorer lavt i basisfagene. Svake resultater i skolen er alvorlig for framtida både for den enkelte elev og for landet. Dette utløste utover året stort engasjement blant lærere, foreldre og politikere. Regjeringa varslet flere tiltak. Ett tiltak vil være å innføre flere timer undervisning i småskolen fra skoleåret 2008/2009. I Sel må skolepolitikk i tida framover få økt oppmerksomhet fra kommunestyret.

Våren 2007 åpnet vi den nye Otta ungdomsskole. Gjennom hele året pågikk ombygging og utvidelse av Heidal skule. Også Sel skole fikk en ansiktsløfting. Vi tok i bruk vår nye barnehage på Selsverket, og den private barnehagen Slottet i Nedre Heidal ble renovert. Kommunen bidro her med 300 000 kr i kommunalt tilskudd. Alle barn i Sel som søkte plass i barnehagene, fikk et tilbud. Målet om fullbarnehagedekning var dermed nådd.

Endringene i kraftmarkedet har ført til at Sel kommune nå er i nasjonalt fokus som mulig kraftkommune fordi kraftutbygginger i Sel vil lette på kraftmangelen i Midt-Norge. I 2007 sendte Oppland Energi AS forhåndsmelding til NVE på Rosten kraftverk. Sel kommune inngikk intensjonsavtale med AS Eidefoss om salg eller leie av vår 18% andel av fallrettighetene, og Eidefoss tok deretter

vår plass som partner i det videre utredningsarbeidet. I vår avtale med Eidefoss inngår også et samarbeid om å utrede en utbygging i Nedre Otta som inkluderer det såkalte Pillarguri-alternativet, noe som betyr at vann føres i tunnel forbi Otta og ut i Lågen. Et tredje prosjekt – Storrusten nord for Sjoa – er også under utredning. Det er helt avgjørende at vi i årene framover får grundige og inkluderende prosesser som sikrer medvirkning og nødvendig informasjon, grundige konsekvensutredninger og en offensiv tilnærming til miljøspørsmålene. Blir ett eller flere av prosjektene realisert vil dette styrke kommunens økonomiske handlingsrom for de kommende generasjonene. Kraftutbygging vil derfor, uansett utfall av de ulike prosjektene, bli et sentralt politikkområde for oss i årene framover.

Kommunestyret vedtok å gå videre med DMS-prosjektet gjennom å detaljprosjekttere et nybygg med sikte på anbudsinnbydelse. I 2008 blir det avgjort om en snart 10 år gammel ambisjon lar seg realisere. Kommunestyret gikk også inn i et samarbeid med Oppland fylkeskommune for å utrede et samarbeid om å bygge en kultursal i tilknytning til at fylkeskommunen skal totalrenovere skoleanlegget på Otta. Dette er den eneste muligheten vi i overskuelig framtid ser til å få på plass et lenge etterlengtet kulturhus på Otta. Begge disse prosjektene vil bety mye for Sel og Nord-Gudbrandsdalen, ikke minst som bidrag til å styrke oss som bo-, arbeids- og serviceregion. Det er bred, politisk oppslutning om begge ambisjonene. Spørsmålet blir om vi ser oss i stand og er villige til å prioritere prosjektene. Vi må i såfall gjøre plass til dette gjennom politiske vedtak som påvirker både kommunens kostnader og inntekter.

Av andre utviklingsprosjekter vi har arbeidet med i 2007 kan nevnes oppstart av en tilnærmet totalrenovering av Otta svømmehall, åpning av Otta kunstgras-

bane, arbeidet for ny E6 i Gudbrandsdalen og omlastingsterminal på Otta og stedsutvikling i Bjølstadmo og på Mysusetser. Det har gjennom året vært arbeidet med rullering av kommuneldeplaner for Sandbumoen, Sel og Ula-Dovre grense. Sistnevnte plan ble midlertidig parkert på et sidespor i påvente av avklaringer knyttet til forvaltningsplanen for Rondane. Forvaltningsplanen berører sentrale problemstillinger i avveininene mellom bruk og vern, statlig overstyring av lokaldemokratiet og lokal forvaltning. Alle de nevnte planene får sin avklaring i løpet av 2008.

Før kommunevalget høsten 2007 evaluerte kommunestyret sitt eget arbeid og den politiske organiseringa i Sel. Vi vedtok å videreføre den politiske organiseringa, men ser samtidig behovet for å gjøre en del endringer i arbeidsformen vår. For å sikre nødvendig interesse for og oppslutning om lokaldemokratiet og lokalpolitisk arbeid er det viktig at vi følger opp dette i årene framover.

Tross betydelig økning i frie og øremerkede midler til kommunene over flere år har Sel en jobb å gjøre for å sikre tjenestetilbudet, vedlikeholde realverdiene våre og samtidig gi rom for utvikling. Vi har mye bra i Sel, men ser også at det vi har mange utfordringer. Dyktige medarbeidere sikrer daglig gode tjenester til innbyggerne. Samtidig må vi alltid tenke utvikling og forbedring for å utnytte kommunens ressurser best mulig. Mye av ansvaret ligger på oss selv. Men skal vi makte å løse alle oppgavene og møte forventningene er vi avhengig av at det fortsatt skjer en styrking av kommuneøkonomien. Vi forventer at det i 2008 gjøres vedtak fra statlig hold som retter opp skjevheter i inntektssystemet og gir en mer rettferdig, økonomisk fordeling mellom kommunene. Bare slik kan vi få tilnærmet samme vilkår for tjenesteproduksjonen i Kommune-Norge, bare slik sikres likeverdige tjenestetilbud uavhengig av hvilken kommune du bor i.

Kommunens framtidige styringsredskap

Kommunen arbeider mot en flatere styringsstruktur. Alle skoler, institusjoner mm, er knyttet opp i mot rådhuset med felles dataplattform. Dette gjør at ansatte med tilgang til nettverket, har tilgang til same informasjon på et elektronisk format samtidig.

Ny modell ble iverksatt 01.04.07. Dette ble samtidig fulgt opp med et administrativt delegasjonsreglement som fastslo myndighetsfordelingen i modellen.

Det må arbeides videre må en i økende grad arbeide med målformuleringer som gir politikerne mulighet for å påvirke og endre aktivitet. Bruk av rammer og delegerede fullmakter, krever at det finnes operasjonelle mål for aktivitetene. I denne

sammenheng må også bruken av serviceerklæringer og brukerundersøkelser videreutvikles.

2-nivå modellen stiller krav til administrasjonssjefnivået. Dette må ha ressurser og utforming som gjør at en både gir virksomhetene nødvendig oppfølging og støtte, men også kan gjøre en kvalitativt god saksbehandling og iverksetting av kommunens oppgaver.

Samtidig må virksomhetslederene stå ansvarlig for bla økonomistyring på eget området.

Til denne årsberetningen følger det vedlagt en kort beskrivelse av siste år fra de 25 virksomhetene.

Kommunens 2- nivåmodell ser slik ut: (Rødt er ledergruppa, gult er staber, grått er virksomheter, rosa er interkommunale virksomheter.)

Satsingsområdene

I kommuneplanen er hovedmålet

Sel kommune skal være en så attraktiv kommune at folketallet opprettholdes og på sikt økes. Innbyggerne skal oppleve at de får dekket sine behov i alle livsfaser.

Vi har som mål å ligge langt framme i Kommune-Norge i vår tilrettelegging, service og tjenesteproduksjon. Graden av måloppnåelse skal dokumenteres gjennom ulike typer evalueringer, undersøkelser og ved bruk av offentlig statistikk.

Del mål:

Det er utarbeidet delmål for alle ansvarsområder. Disse er i sin tur ofte videreført i egne planer for virksomhetene. Det

arbeides med å gjøre målene mer operasjonelle og målbare.

Næringsutvikling, arbeidsledighet, levekår

Noen nøkkeltall knyttet til sysselsetting og inntekt i kommunen.

Sysselsatte per 4. kvartal, etter
kommune, næring og bosted.

	2006		
	Bosted i Sel	Pendler inn i Sel	Pendler ut av Sel
01-05 Jordbruk, skogbruk og fiske	221	5	17
11 Utvinning av råolje og naturgass	0	0	0
10,12-37 Industri og bergverksdrift	419	143	54
40-41 Kraft- og vannforsyning	20	0	20
45 Bygge- og anleggsvirksomhet	291	66	127
50-55 Varehandel, hotell- og restaur.	694	182	156
60-64 Transport og kommunikasjon	148	71	55
65-74 Finans, forretningsm. tj. yting	231	59	85
75-99 Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting	1036	203	257
Sum sysselsatte	3060	729	771

Arbeid/inntekt

	Kommunen	Fylket	Landet
Sysselsatte 15-74 år (med bosted i kommunen). 4. kvartal 2006.			
Prosent av befolkningen	70	70	70
Menn	73	74	73
Kvinner	68	66	67
Registrerte arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken, årgjennomsnitt. 2006. Prosent	2,6	1,9	2,6
Menn	2,8	1,9	2,6
Kvinner	2,4	2,0	2,6
Netto inpendling til Sel. 2006	-40	--	--
Andel uførepensjonister 16-66 år. 2006. Prosent	10,6	12,2	10,3
Bruttoinntekt per innb. 17 år og over. 2006	232 600	258 500	293 600
Menn	273 900	309 600	361 900
Kvinner	191 300	209 100	227 400
Sysselsatte fordelt på næring 2006. Prosent			
Primær	7,2	6,6	3,4
Sekundær	23,7	21,7	20,5
Tertiær	68,5	71,1	75,6
Sysselsatte fordelt på sektor. 2006. Prosent			
Offentlig forvaltning	29,5	30,2	29,4
Privat sektor og offentlige foretak	70,5	69,8	70,6

Som et regionsenter, burde andelen i offentlig forvaltning være høyere. I forhold til tallene året før har også andelen gått litt ned.

Ledighetstallene ved utgangen av 2007 viser større ledighet enn både i fylket og landet. Kommunen har fulgt den generelle nedgangen på landsbasis, men har i snitt noe høyere ledighetstall.

Medarbeidere og organisasjon

1. SYKEFRAVÆR OG ATTFØRING

Sykefraværet går noe opp i Sel.

KS sier at man kan beregne at en sykedag koster ca kr 1.500. Dersom vi legger dette til grunn, har sykefraværet i Sel kommune kostet i underkant av 10 mill. kr.

Sommeren 2004 kom det nye retningslinjer fra Trygdekontoret. Dette stiller større krav til arbeidsgiver med f.eks. oppfølgingsplan for alle som har vært sykemeldt over 8 uker. Overholder kommunen ikke dette kan vi miste refusjonsrettighetene. Tilbakemeldingene fra Trygdekontoret er at kommunen gjennomgående følger opp intensjonen i IA-avtalen.

Personalavdelingen følger opp langtidssykemeldt i samarbeid med lederne. Arbeidet fokuserer på å få sykmeldte helt eller delvis tilbake i arbeid.

Sykemeldt fravær over tid

2002	2003	2004	2005	2006	2007
6,1	7,5	7,0	7,0	6,9	8,1

For landet er fraværet i 2007 5,9 %. Det er svakt stigende. Noe som forklares med høy sysselsetting og lav ledighet.

Sykefraværet i kommunen er alt for høyt og stiger tross mange tiltak settes i verk. Bakgrunnstallene viser stor variasjon mellom virksomhetene.

2. LIKESTILLING

I Sel kommune har vi en kvinneandel på 76,5 %. Dette er 0,5% lavere enn i 2006.

Det er en feilkilde i tallene at Sel kommune har mange personer som er helt ute av arbeid og går i attføring eller er på andre type opplegg.

Det er satt i system ulike tiltak innenfor forebygging:

Medarbeidersamtale: - avdekke forhold på tidligst mulig stadium.

Fange opp hyppige egenmeldinger.

Fokus på arbeidsmiljø – trivsel

Rutiner på personalsaker.

Lav terskel for å kunne ta opp saker

Alder i Sel kommune 2007:

Gjennomsn.alder i Sel kommune: 45,9 år en nedgang på 0,5 fra i fjor.

Antall ansatte og antall årsverk

	2007	2006	2005	2004	2003
Antall ansatte	565	554	559	540	532
Antall årsverk	421	390	399	395	388
Andel kvinner	432	427	430	412	405
Andel menn	133	127	129	128	127

Antall årsverk har økt forholdsvis mye i 2007 samtidig har ikke tallet på ansatte økt tilsvarende. Forklaringen på årsverk skyldes bla opprettelsen av felles PPT der Sel nå er arbeidsgiver for alle. Svakere vekst i tallet på ansatte kommer av at deler av årsverksveksten tas ut i økt stillingsstørrelser pr. person.

I 2004 kom det inn et nytt pålegg i hovedtariffavtalen om at den enkelte kommune er pliktig til å starte et arbeid som gjør at

ufrivillig deltid kan reduseres. Dette arbeidet ble oppstartet i 2005 og er videreført i 2007.

Ansvar for at Sel kommune har en god likestillingspolitikk ligger til partssammensatt utvalg, administrasjonssjefen har det administrative ansvaret. I løpet av 2007 har dette ikke vært tatt opp som eget tema..

Gj.snitt årslønn for kvinner og menn (100 % stilling)

	2004	2007	
Kvinner	307881	304394	-1,1%
Menn	311370	331836	+ 6,6%

Diff. kvinne/mann 3488 27442

Forskjellene mellom kvinner og menn har økt betydelig i 2007. Dette skyldes at det er større

stabilitet i gruppen av menn, og at det har skjedd en ikke ubetydelig rekruttering av kvinner med kort ansiennitet i året.

Splittet opp på grupper er forskjellene mindre mellom kjønnene i høyskolegruppene. Forskjellene er også mindre i gruppen av personer i ledende stillinger.

Dersom en definerer ledende stillinger til ledergruppa og virksomhetslederne er det 55 % kvinner i ledende stillinger.

3. Folketalsutvikling

Folketalet i 2007 har hatt slik utvikling:

Sel	I alt	Alder								
		0-5	6-12	13-15	16-19	20-54	55-66	67-79	80-89	90-
01.01.2007	6099	380	556	233	315	2636	934	678	323	44
31.12.2007	6005	361	532	245	302	2571	942	677	323	52
Endring		-19	-24	12	-13	-65	8	-1	0	8

Etter 2 år med positiv folketallsutvikling er det i 2007 en reduksjon på over 1,5 % noe som i slik sammenheng er svært mye. Det er del av en nasjonal trend som omkringliggende kommuner også merker.

Splittet opp på aldergrupper ser en at utviklingen er ekstra urovekkende. Endringene illustrerer en forgubbing av befolkningen. For kommunen som økonomisk enhet medfører dette en

utfordring i å flytte ressursene fra grupper som reduseres i antall og over til grupper som blir flere. Enkelt sagt overføre ressurser fra barnehager og skole til pleie og omsorg.

Videre vil den sterke reduksjonen i gruppen 20 – 60 år både gi svakere tilgang på arbeidskraft og reduserte skatteinntekter over tid.

ØKONOMI

REGNSKAPSPRINSIPP

Sel kommune fører sitt regnskap etter de kommunale regnskapsprinsipper nedfelt i Kommune-lovens § 48 og regnskapsforskriftens § 7.

Anordningsprinsippet gjelder i kommunal sektor og betyr at all tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Driftsregnskapet viser driftsutgifter og – inntekter i kommunen og resultatet av dette i året.

Investeringsregnskapet viser kommunens utgifter i forbindelse med investeringer, utlån m.v., samt hvordan disse er finansiert.

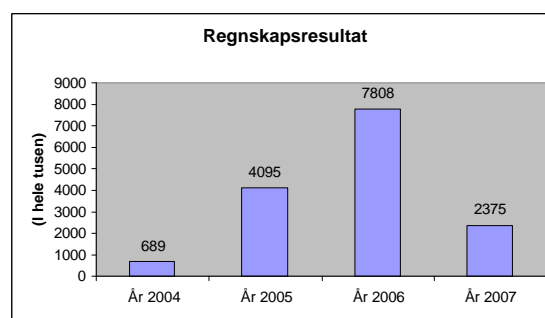
Driftsregnskapet til kommunen viser årlige avskrivninger som er årlige kostnader som følge av forbruk av driftsmidler.

Avskrivningene påvirker kommunens brutto driftsresultat, men blir utnullet slik at netto driftsresultat er upåvirket av denne kostnaden. Netto driftsresultatet i kommunen er derimot belastet med årets avdrag som er den utgift som skal påvirke kommunes driftsresultat etter gjeldende regnskapsregler. Årsaken til at

avskrivningene blir vist i regnskapet er bl.a. at beslutningstakere og regnskapsbrukerne skal se denne kostnaden presentert i regnskapet og vurdere denne i forhold til kommunens driftsresultat og avdragsutgifter.

RAMMEVILKÅR/RESULTAT.

Sel kommunes regnskap for 2007 viser et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) på 2,3 mill.

DRIFTSREGNSKAPET

(Beløp i 1 000 kr, løpende priser)

	Noter	2007	2006	2005
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger		11136	10111	9843
Andre salgs- og leieinntekter		36258	33984	32206
Overføring med krav til motytelse		84095	80232	58618
Rammetilskudd		10627	103928	89769
Andre statlige overføringer		6247	8594	5860
Andre overføringer		5612	4050	2289
Skatt på inntekt og formue		85697	90475	82933
Eiendomsskatt		5298	5165	4240
Andre direkte og indirekte skatter		533	520	512
Sum driftsinntekter	5	341157	337064	286274
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter		188636	172874	159333
Sosiale utgifter		37615	41820	39750
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.prod		62098	58518	46360
Kjøp av varer og tj. som erstatter tj.prod		19862	21229	17689
Overføringer	2, 4	26153	22533	18925
Avskrivninger		13840	12666	10409
Fordelte utgifter		-4478	-4568	-5297
Sum driftsutgifter	5	343728	325064	287171
Brutto driftsresultat		-2570	11990	-856
Finansinntekter				
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		14544	13445	11033
Mottatte avdrag på utlån		9	1	29
Sum eksterne finansinntekter		14553	13446	11063
Finansutgifter				
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.		10429	5935	7323
Avdragsutgifter		8215	9353	11265
Utlån		18	13	150
Sum eksterne finansutgifter		18664	15302	18739
Resultat eksterne finanstransaksjoner		-4110	-1855	-7676
Motpost avskrivninger		13840	12666	10409
Netto driftsresultat		7159	22802	1836
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års overskudd		7808	4095	0
Bruk av disposisjonsfond		5831	5566	4072
Bruk av bundne fond		1842	3821	4449
Sum bruk av avsetninger		15483	13483	8522
Overført til investeringsregnskapet		3731	13163	2238
Avsetninger til disposisjonsfond		9540	9412	1461
Avsetninger til bundne fond		5494	5900	2563
		1500		
Sum avsetninger		20266	28476	6263

Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	2376	7808	4095
--	------	------	------

Noter til driftsregnskapet:

Note 1. Kommunal organisering.

Kommunen har i 2007 hatt 3 mnd med 3- nivåmodell og 9 mnd med 2 nivå-modell med administrasjonssjef og virksomhetsledere. Kommunen praktiserer maksimal delegasjon innenfor lovverket. Ansvar er delegert til virksomhetsleder. Budsjettet ble vedtatt med hovedansvar 1 – 9 med slikt ansvar:

Ansvar 1: Økonomisjef

Ansvar 2 og 3: Helse- og oppvekstsjef

Ansvar 4 og 5: Utviklingssjef

Ansvar 6 og 7: Teknisk sjef

Ansvar 8 og 9: Økonomisjef

Note 2. Honorar

Det er utbetalt kr. 647.400 til NGK i 2007. Dette fordeler seg etter oppgave fra revisjonen på ;

Ordinært revisjonsarbeid	Kr. 325.400
Forvaltningsrevisjon	Kr. 97.000
Tilleggsyttinger/bistand	Kr. 225.000

Note 3. Vesentlige forpliktelser:

1. Kommunen har ingen vesentlige forpliktelser som ikke er synliggjort i regnskapet.
2. Kommunen har uløste rettstvister ved årsskiftet, men ikke som kan påføre kommunen vesentlige utgifter.
3. ITK-system blir administrert av Regiondata på vegne av alle kommunene i Norddalen.
4. Kommunen har ikke store leasing- eller leigeavtaler som gir store forpliktelser over mange år.

Note 4. Interkommunalt samarbeid

	Overføringer
110 REVISJON	673869
111 Sekretariat for kontrollutvalget	152000
115 REGIONDATA, drift	1047575
130 INTERKOMMUNAL TREKKKONTROLL	488436
204 Regional PPT (Fra 1. aug.)	591305
270 SPESIALUNDERVISNING FØRSKOLEBARN	1007330
312 JORDMOR	178800
321 LEGEVAKT	469690
360 NETTVERKSTERAPEUTISKE TILTAK - NTT	84772
439 REGIONRÅDET	669785
451 LANDBRUKSVIKAR	51058
456 LANDBRUKSKONTOR VÅGÅ	1443145
605 BYGGESAK KONTROLL	97314
606 OPPMÅLING	30779
640 RENOVASJON	3850666
650 BRANNVESEN OG REDNINGSTJENESTE	176604
Sum	11013128

I tillegg er det samarbeid på flere mindre områder. Økningen fra 2006 er på 20,7%

Note 5. Økte utgifter og inntekter.

Felles PPT er med i regnskapet delvis for første gang. Dette gir en utgifts- og inntektsvekst på 1,8 mill kr. som samtidig ikke gir endret aktivitet i Sel, Samlet vekst i utgifter er 5,7 %, 5,2 % korrigert for PPT.

INVESTERINGSREGNSKAPET (Beløp i 1 000 kr, løpende priser)

	Noter	2007	2006	2005
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom		378	1274	2157
Andre salgsinntekter		43	7	0
Overføringer med krav til motytelse		6748	18687	4679
Statlige overføringer		498	762	2175
Andre overføringer		6505	677	4656
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		0		0
Sum inntekter		14175	21408	13668
Utgifter				
Lønnsutgifter		16	5	87
Sosiale utgifter		1	1	9
Kjøp av varer og tj som inngår i tjenesteprod.		46125	69954	41792
Kjøp av tj. Som erstatter tj.prod.		0	89	281
Overføringer		9327	14540	6866
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.		0		
Fordelte utgifter		0	0	0
Sum utgifter	1	55470	84591	49036
Finanstransaksjoner				
Avdragsutgifter		738	1839	3027
Utlån		525	300	350
Kjøp av aksjer og andeler		676	809	994
Dekning av tidlig års udekket		0	4629	
Avsetninger til ubundne investeringsfond		0	0	689
Avsetninger til bundne fond		1222	3471	3053
Avsetninger til likviditetsreserven		0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner		3162	11050	8114
Finansieringsbehov		44457	74233	43482
Dekket slik:				
Bruk av lån		36218	55800	27500
Mottatte avdrag på utlån		1398	1306	1002
Salg av aksjer og andeler		0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert		0	0	689
Overføringer fra driftsregnskapet		3731	13163	2238
Bruk av disposisjonsfond		0	0	279
Bruk av ubundne investeringsfond		15	59	4574
Bruk av bundne fond		1244	2935	2566
Bruk av likviditetsreserve		0	0	0
Sum finansiering		42606	73264	38852
Udekket/udisponert	2	-1850	-968	-4629

Noter til investeringsregnskapet:

De viktigste investeringene er:

1. Heidal skole 19, 2 mill
2. Selsverket Barnehage 2 mill
3. DMS 3,7 mill
4. Stedsutv. Bjølstadmo 2 mill
5. Kunstgressbane 4,0 mill
6. Sel skole 1,3 mill
7. Boligtomter 1,1 mill
8. Renovering svømmehallen 1,7 mill

9. Dekkelegging komm. Veger 1,2 mill

10. Div VAR-anlegg:

Vann 2 mill

Avløp 2 mill.

Underskuddet på 1.850.000 kommer av overskridelser på flere mindre prosjekter. Det største på Regiondata med kr. 552.667.

BALANSE

(Beløp i 1 000 kr, løpende priser)

NOTER TIL BALANSE- REGNSKAPET:	Noter	2007	2006	2005
1. Aksjer				
Eidefoss Kr. 2400000				
NGR " 213200				
KLP " 4240881				
Jørundgard 100000				
Otta turistk. 260000				
Otta Skysstatsj.200000				
GIAX 200000				
Div. borettslag759995				
Stift. Kristind., 50000				
Heid. verkstun190000				
Andre " 271200				
2. Regskapsmessig mindreforbruk.				
2007 viser et mindreforbruk på 2375962 som foreslås avsatt til disposisjonsfond.				
3. Disposisjonsfond.				
UB 31.12.07 7.003.713				
Av dette disponert 4.245 000				
Det øvrige 8.057.00 er overførte disponerte midler.				
EIENDELER				
Anleggsmidler		740539	679898	590459
Herav:				
Faste eiendommer og anlegg		397372	364226	301305
Utstyr, maskiner og transportmidler		9696	10100	9307
Utlån		34193	35058	36052
Aksjer og andeler	1	10355	9889	9085
Pensjonsmidler		288920	260624	234708
Omløpsmidler		110744	116055	88855
Herav:				
Kortsiktige fordringer		29972	30690	22652
Premieavvik		10652	8560	7015
Sertifikater		36703	37963	11613
Obligasjoner		0	0	15274
Kasse, postgiro, bankinnskudd		33416	38841	32300
Sum eiendeler		851283	795953	679315
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital		253259	245447	213332
Herav:				
Disposisjonsfond	3	15060	8352	4505
Bundne driftsfond		22921	22269	20190
Ubundne investeringsfond		2429	445	504
Buende investeringsfond		10449	12471	11935
Regnskapsmessig mindreforbruk	2	2375	7808	4095
Udisponert i inv.regnsk.		0	0	0
Udekket i inv.regnskap		-2818	-968	-4629
Likviditetsreserve		5605	4105	4115
Kapitalkonto		197234	190963	172615
Langsiktig gjeld:		545852	496382	420215
Herav:				
Pensjonsforpliktelser		328611	301505	275020
Andre lån		217240	194877	145194
Kortsiktig gjeld		52172	54123	45766
Herav:				

Kassakredittlån	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	46476	49304	41268
Premieavvik	5695	4818	4498
Sum egenkapital/gjeld	851283	795953	679315
Memoriakonti:	3933	8699	3627
Herav:			
Ubrukte lånemidler	3546	7447	2371
Andre memoriakonti	1386	1251	1255
Motkonto til memoriakontiene	-3933	-8699	-3627

HOVEDTALLSANALYSE

Driftsinntekter:

Sel kommunes driftsinntekter (ekskl. interne overføringer) består av:

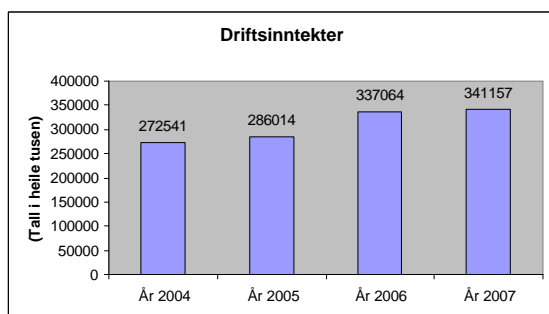
- Skatteinntekter; formue-, inntekts- og eiendomsskatt
- Rammetilskudd fra staten
- Øvrige driftsinntekter som inntektsføres direkte i etatene, for eksempel refusjoner, brukerbetaling og øremerkede tilskudd m.v.

Samlede driftsinntekter i 2007 var 341 mill. kr. Dette er en økning på 4,1 mill. kr., eller 1,2 % fra 2006.

Skatteinngangen til Sel kommune var 86.016 mill. kr., en reduksjon på 4,4 mill. kr., eller 4,9 % fra i 2006. Eiendomsskatten ble innbetalt med 5,3 mill. kr. liten økning som skyldes skatt fra nye bygg.

Rammetilskuddet øker i 2006 med 5,5 mill. kr. Dette skyldes primært en kompensasjon for svikt i skatteinntekter.

Brukerbetalingene isolert har hatt en økning på nær 10 % grunnet økning i kommunale avgifter.

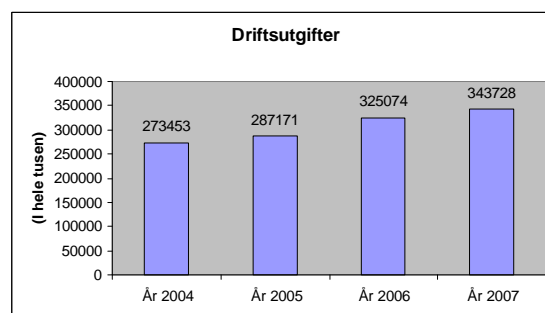
Driftutgifter

Sel kommunes driftsutgifter (ekskl. interne overføringer) består av:

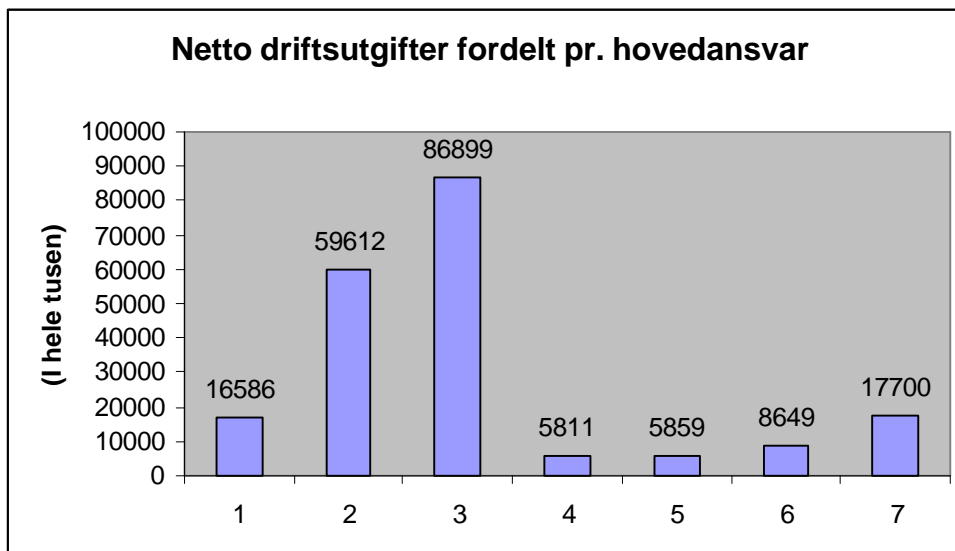
- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjonen
- Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon
- Andre utgifter som tilskudd, overføringer og avskrivninger

Driftsutgiftene steg fra 2006 med 18,7 mill. kr. eller 5,7 %.

Lønn og sosiale utgifter utgjorde 65,8 % av totale driftsutgifter i 2007, i 2006 66,0%, i 2005 69,3%, i 2004 66,7 % og i 2003 68 % av de totale driftutgiftene.

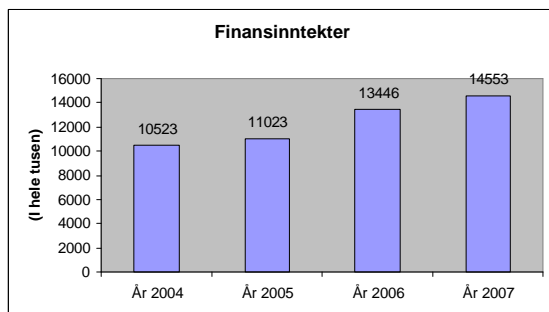

Fordeling driftsutgifter på ansvar viser at 2. Oppvekst og 3 Helse/omsorg tar 73%. Dette er normalnivå for landet. Det har lagt på dette nivået siste åra.

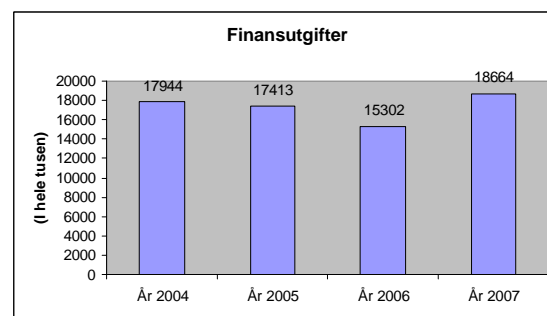
Finansransaksjoner.

Finansinntektene består av renteinntekter, utbytte og eieruttak samt mottatte avdrag på utlån. Finansinntektene økte med 1,1 mill. kr. fra 2006, dette har i all hovedsak med bedre avkastning på løpende likviditet. Utbyttet fra Eidefoss er uendret 8,6 mill..

Finansutgiftene består av renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter samt avdragutgifter på kommunens lånemasse. Finansutgiftene er 3,3 mill. høyere enn i 2006.

Dette skyldes både økt rentenivå og økt lånegjeld.

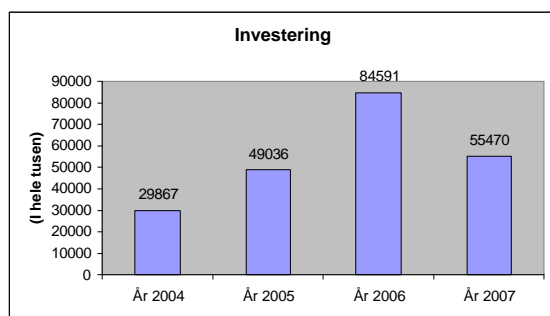

Gjennomsnittlig lånerente var 4,7 % i 2007 mot 3,4% i 2006.

Investeringer

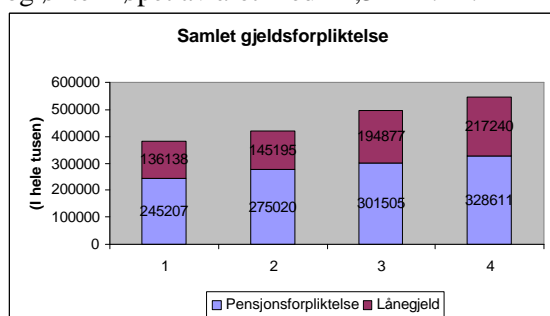
Av større prosjekt nevnes:

- Heidal skole 19, 2 mill
- Selsverket Barnehage 2 mill
- DMS 3,7 mill
- Stedsutv. Bjølstadmo 2 mill
- Kunstgressbane 4,0 mill
- Sel skole 1,3 mill
- Boligtomter 1,1 mill
- Renovering svømmehallen 1,7 mill
- Dekkelegging komm. Veger 1,2 mill
- Div VAR-anlegg:
 - Vann 2 mill
 - Avløp 2 mill.

Gjeld og utlån

Langsiktig gjeld har økt med 49,5 mill. kr. til 545,8 mill. kr. Av dette beløpet refererer 328,6 mill. kr. seg til pensjonsforpliktelser. Ordinære lån til investeringsformål og videreutlån utgjorde ved utgangen av 2007, 217,2 mill. kr. og økte i løpet av året med 22,3 mill. kr.

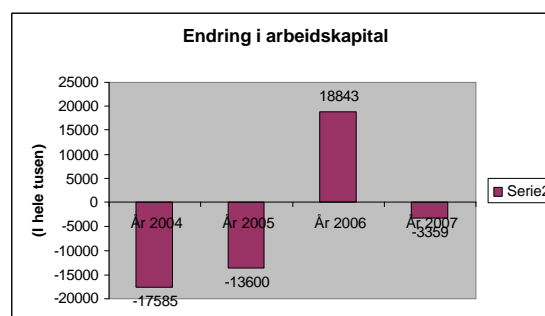
Kommunen tar opp lån fra Husbanken og foretar videreutlån/formidling av såkalte etableringslån til kommunens innbyggere.

Arbeidskapital og likviditet.

Endringen i arbeidskapitalen skal si noe om kommunes betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året, men krever en litt nærmere analyse av resultat for å kunne si om den virkelige betalingsevnen har økt.

Sel kommunes arbeidskapital, beregnet som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og er ved utgangen av 2007, 58,5 mill. kr. Endring i 2007 utgjør – 3,4 mill. kr. Av dette utgjør ubrukte lånemidler 2,5 mill. kr. som skal dekke investeringer.

Reduksjon i arbeidskapitalen er en indikator på forverret likviditet. Det er imidlertid her snakk om små tall.

AVVIKSANALYSE

	Regns kap 2007	Busjet t 2007	Avvi k i kr.	%- vis bruk av ram me
1				
SENTRALADMINIS TRASJONEN	16586 320	20106 899	3520 579	- 82,5
2 OPPVEKST	59612 749	59385 986	2267 63	- 100,4
3 HELSE, PLEIE OG OMSORG	86899 366	87754 245	- 8548	- 99,0

			79		
	58113	61879	3765		
4 UTVIKLING	89	33	44	93,9	
	58597	61190	2592		
5 KULTUR	82	15	33	95,8	
			-		
	86498	76659	9838		
6 TEKNISK	41	81	60	112,8	
			-		
	17700	17931	2303		
7 FDV	863	244	81	98,7	
	-	-	-		
8 SKATT, RAMMETILSKUDD	20774	20399	3752		
	4202	1303	899	101,8	
			-		
9 RENTER, AVDRAG M.V.	42479	11600	5407	-	
	31	00	931	366,2	
	-		-		
	23759		2375		
Resultat	62	0	962		

Tabellen leses slik at positivt avvik er mindreforbruk i forhold til ramme. Negativt er merforbruk. Unntaket er 8 Skatter og resultat, der minus viser merinntekt.

Mye av sluttresultatet skyldes at en i 2007 har hatt veldig bra samsvar mellom budsjett og regnskap på drift. Spesielt på lønn der det er et avvik mellom budsjett og regnskap korrigert for sykepengerefusjon på 9000 kr. Med en lønnsutgift på totalt 226 mill. kr. er det avgjørende at en her oppnår samsvar mellom budsjett og regnskap.

Det er noen avvik i tabellen over som må forklares. For **ansvar 1** er det ubenyttede midler for tilleggsbevillinger med kr. 1.905.000 og en tilbakeføring fra KlP på i overkant av 3,8 mill. kr. Ansvar 1 har derfor et merforbruk på 2,2 mill. De største avvikene er på IKT med 1 mill, Personalpolitikk med 400.000 og lønns- og personalseksjonen med 400.000.

Ansvar 2 kommer i sum bra ut. Skolene er med unntak av Heidal bedre enn budsjettet, mens barnehagene med uttak av Ottbragden er på budsjett. I tillegg var overføringene til private barnehager underbudsjettet.

Ansvar 3 kommer godt ut i forhold til budsjett. Det er innsparinger på lønn samtidig som barnevern og sosialhjelp kommer ut bedre enn budsjett. Utgifter til sosialhjelp er 1.500.000 under budsjett. Det er også et vesentlig bidrag

at de 4 områdene innen PLO tross betydelige utfordringer kommer ut nær budsjett. Tjenesten for psykisk utviklingshemmede har et mindre merforbruk, men ble også pålagt store kutt i budsjettet. Tjeneste i Heidal har et vesentlig mindreforbruk på 1,1 mill.

Helsetjenesten og tjenesten for funksjonshemmede kommer ut med negativt avvik.

På **ansvar 4** skyldes det positive resultatet mindre forbruk enn budsjettet.

På **ansvar 6** er det et avvik på 800.000 på kommunale veier. Dette er varslet til kommunestyret tidligere.

På **ansvar 7** er det økte ikke budsjetterte inntekter fra nye omsorgsboliger og noe reduserte utgifter i vakante stillinger som forklarer avviket.

På **ansvar 8** skyldes avviket økt merverdiavgift på investeringer og kompensasjon for utbygginger innen skole og eldreomsorg.

På **ansvar 9** er det et negativt avvik på 5,4 mill. Økte renteutgifter utgjør 900.000. Det er avsatt til bundne driftsfond (Sjoaf.mm) med 1,9 mill. Det er overført til investeringer med 2,7 mill, 700.000 til Regiondata og 2 mill. til DMS. Det er budsjettet med bruk av bunde

fond med 3,0 mill som er tatt til inntekt på det enkelte ansvar der kostnaden hører hjemme.

Positivt effekt har Premieavvik på KLP med 1,1 mill. og økt avkastning av kapital med 1,8 mill.

Det er ellers avvik mellom budsjett og regnskap brutt ned på virksomhetsnivå. Dette

framgår av vedlagte rapporter. Mange forbruker i forhold til budsjett, men det er store enkeltavvik både i form av mer- og mindreforbruk.

Det må arbeides med å bli bedre både i budsjetteringsfasen og i oppfølging gjennom året.

KOSTRA - ANALYSE AV HOVEDTALLENE

Alle kommuner er pålagt å føre regnskapet etter KOSTRA-standard. KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem om kommunal virksomhet.

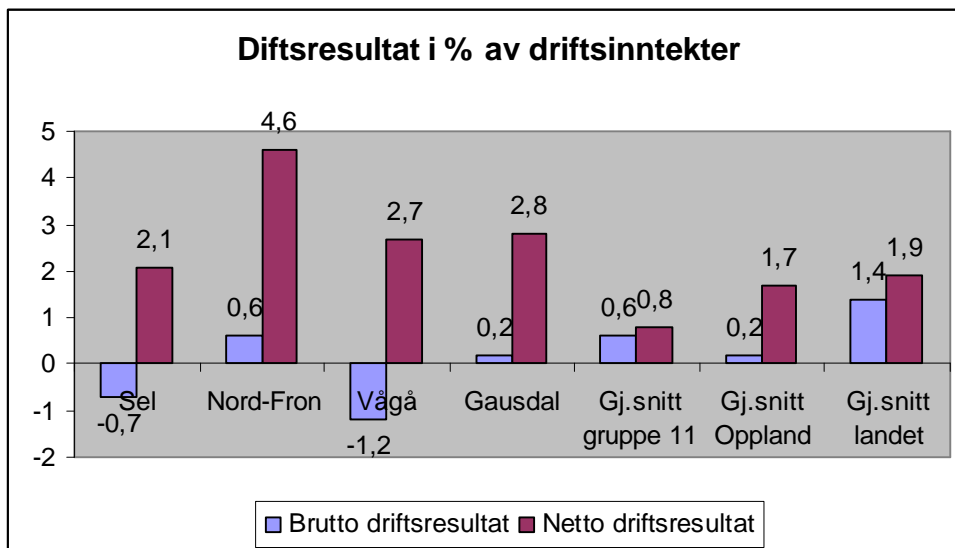
Etter en del problemer med feilrapportering, synes systemet å ha gått seg til og det er nå et greit hjelpemiddel for sammenlignende statistikk kommunene i mellom. Dette gir grunnlag for sammenligning av prioriteringer, forbruk og effektivitet.

Tallene settes sammen i data som viser kommunens:

- Prioriteringer – viser hvordan kommunens frie inntekter er fordelt til ulike formål.

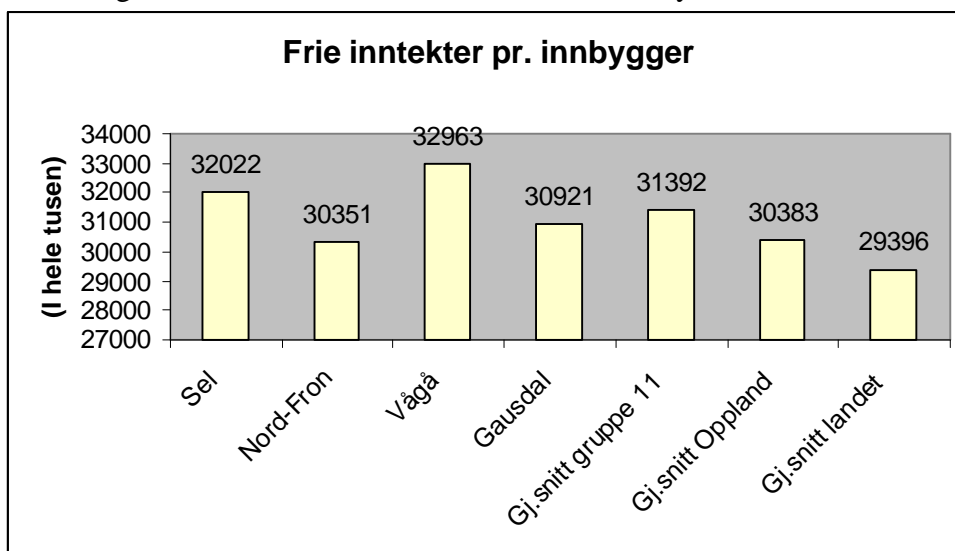
- Dekningsgrader – viser tjenestetilbudet i forhold til ulike målgrupper for tilbudet.
- Produktivitet/enhetskostnader – viser kostnader/bruk av ressurser i forhold til tjenesteproduksjonen.
- Utdypende tjenesteindikatorer – viser nøkkeltall som supplerer de ovennevnte indikatorene.

I de påfølgende tabellene har en valgt å sammenligne Sel med Nord-Fron, Vågå og Gausdal samt gruppe 11 (sammensatt gruppe av sammenlignbare kommune, i alt 43 stk), landet for øvrig eks. Oslo og gjennomsnitt Oppland.

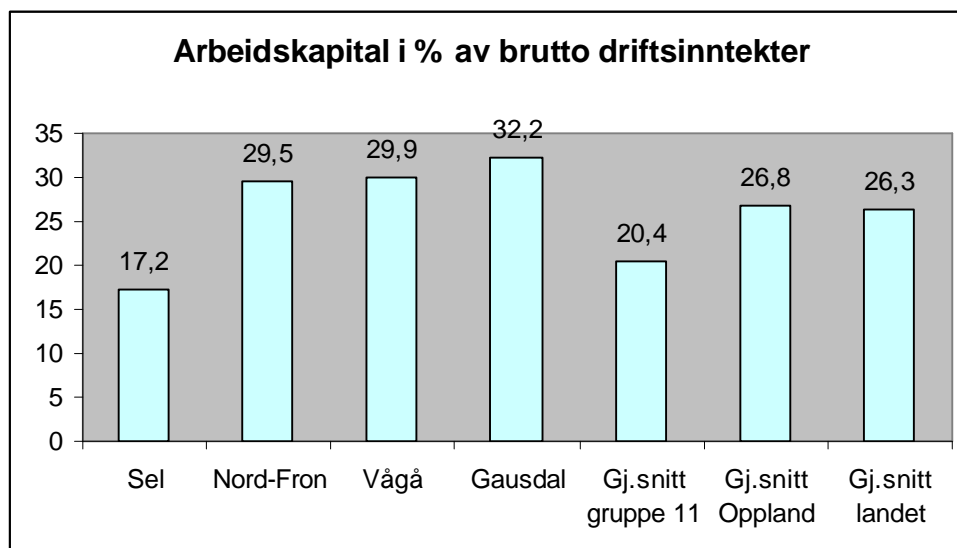
Driftsresultat indikerer kommunens økonomiske stilling. Det er et nasjonalt mål at netto driftsresultat bør være over 2 - 3%. Mange kommuner har slitt med å få

dette til. For Sel er tallet 2,1 i 2007 mot 6,7 i 2006. Tallene indikerer at det er en nasjonal trend at kommuneøkonomien er mye strammere i 2007 enn 2006

Sel kommune har forholdsvis høye frie inntekter målt pr. innbygger. Når dette ikke gir seg utslag i romsligere økonomi kan det

forklares med at målt i samlede inntekter er Sel en lavinntektskommune.

Arbeidskapitalen har som vist i Hovedtallsanalysen, hatt en dårlig utvikling de siste 2 årene. Som en ser ligger en dårlig an sammenlignet med gjennomsnittet. Dette skal gi press på likviditeten selv om dette ikke har vært noe følt problem så langt. Mange kommuner har opprettet kassakreditt for å møte svingninger mellom inn- og utbetalinger. Dette har ikke vært nødvendig her så langt.

Utvalgte nøkkeltall 2007 fra Kostra

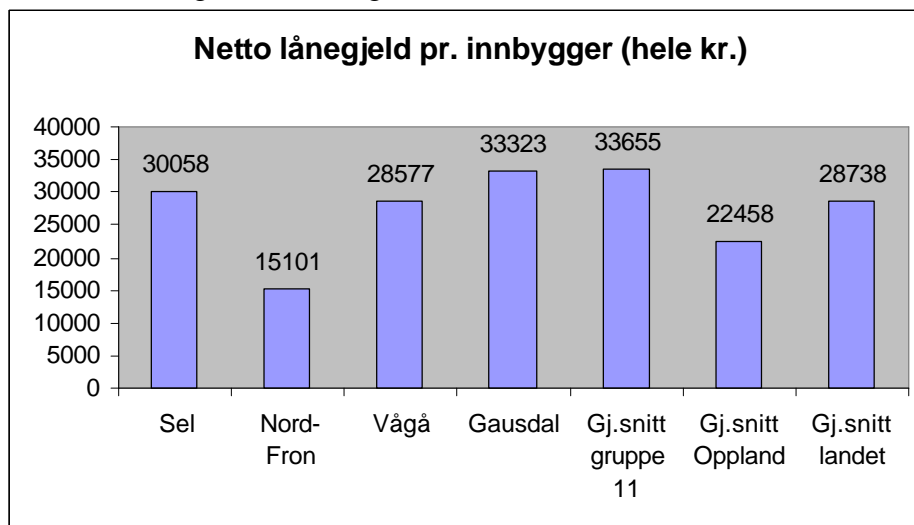
	Sel	Nord-Fron	Vågå	Gausdal	Gj.snitt gruppe 11	Gj.snitt Oppland	Gj.snitt landet
Prioriteringer							
Driftsutg pr innb 1-5 år, barnehager	24399	17815	32552	7307	12002	12845	12318
Driftsutg til grunnsk, pr innb 6-15 år	81655	92045	81413	75602	77218	80476	74505
Driftsutg pr. innb, kommunehelsetj.	1412	1160	1372	1437	1406	1417	1392
Driftsutg pr. innb, pleie- og omsorgtjenesten	12688	13150	15955	12406	13246	12952	11337
Driftsutg til sosialtj. pr. innb 20-66	2168	1268	1751	1472	1883	1827	2175
Driftsutg pr innb 0-17 år, barneverntj.	2395	3862	3090	3039	4254	3889	4491
Driftsutg til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	4260	3852	4323	3257	3365	3597	3156
Dekningsgrad							
Andel barn 1-5 år med barneh.plass	87,4	86,8	82	92,2	83,5	85,3	84,7
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	6,9	7,2	7,6	7,4	7,7	7	6,3

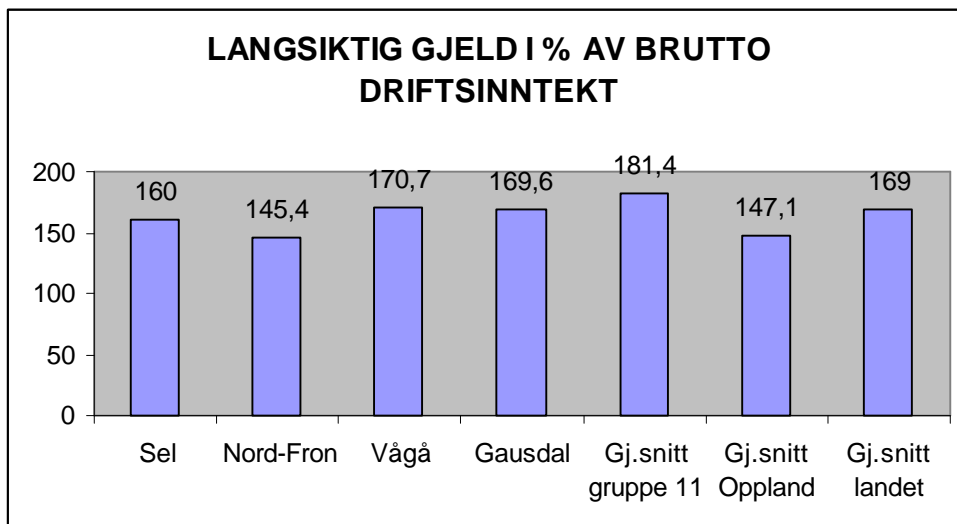
Legeårsverk pr 10 000 innb.	10,6	10,7	13,8	7,2	9,3	10	9,1
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innb.	8,3	10	8,1	9,7	8,8	10,6	8,7
Andel enerom i pleie- og oms.inst.	100	87,7	72	100	93,1	94,3	92,2
Andel innb 80 år+ som er beboere på institusjon	11,5	18,6	16,5	22,3	14,6	15	13,9
Andelen sosialhjelpsmott. i alderen 20-66 år, av innbne 20-66 år	6,1	3,2	3,5	2,5	4,1	3,7	3,6
Barn med barnev.tiltak ift. 0-17 år	3,5	4,3	4,4	4,5	4,4	4,2	3,8
Komm veier og gater i km pr. 1 000 innb	10,7	19,5	20,4	12,1	12,6	10,2	9
Komm. disp. boliger pr 1000 innb	22	18	..	23	22	19	20

Låneutgifter.

Sel har før hatt relativt sett lave låneutgifter. Lånegjeld pr. innbygger har de seneste årene nærmet seg gjennomsnittet og ligger nå høyt i Oppland og også noe over landsgjennomsnittet. Årsaken er i stor grad de store skoleinvesteringene i 2006 og 2007.

Pensjonsforpliktelsene utgjør en stor del av de langsiktige gjelden. Pensjonsforpliktelsene er et estimat på kommunens framtidige pensjonsutgifter og er ikke lånegjeld.

En annen indikator lånegjeld i % av brutto driftsinntekter.

Utfordringen vil ligge i å finne en fornuftig balanse i den totale økonomien mellom løpende drift og kapitalutgifter. Som lavinntektskommune, vil en ha en sterk utfordring å ha en effektiv drift om en samtidig skal ha lånegjeld på gjennomsnittet eller mer.

Når en vurderer lånegjelden, må en ta hensyn til i hvilken grad deler av den er finansiert gjennom inntekter. Eksempelvis er lånegjeld knyttet til VAR-anlegg finansiert gjennom avgiftene. Ca 15 mill. av skoleutbyggingen er finansiert gjennom rentestøtte fra staten. Det samme gjelder deler av utbyggingen innen eldreomsorgen